

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

CZĘSTOCHOWSKI

LI, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI
MIESIĄCZNIK WYDANY W CZĘSTOCHOWIE
PRZEZ REDAKCJĘ I ADMINISTRACJĘ
CZĘSTOCHOWSKIEGO DRĄŻ ZABŁĘBIA DĄBROWSKIEGO.

№ 50,

ADMINISTRACJA Częstochowa, II Aleja № 38.

Wydawanie na stronie 4-ej.

Cena 3 kop.

Prezentów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych, od godz. 8—9 wieczorem.

II Aleja № 43.

TEATR „ODEON”

W. Krzenitńskiego (Najstarszy w Królestwie) Od środy 14 do piątku 16 września (włącznie)

Ciekawa i zupełna zmiana programu!

Życie mikrobow chorobotwórczych w wodzie (naukowe zdjęcia z natury. Z serji „Mikrocinematografji Obłężenie Grenady (dramat w wykonaniu najlepszych artystów „Zjednoczonych Teatrów Paryskich“) **Doba na wyspach włoskich Klasztor Charla** (wspaniała natura) **Kamillo na nowym mieszkaniu** (komiczny) **PRZEPAŚĆ (Przewodnik-zabójca)** (wstrząsający dramat w wykonaniu najlepszych artystów: „Teatro Dramatico Nazionale w Rzymie“; **Skating rink** (komiczny) **W poszukiwaniu przyjaciela żony** (wyjątkowo komiczny)

Na scenie odegranym będzie **DZIECIAKI** komedia w 1 odsł. Reż. W. Kisielewski.

Zmiana programu w każdą **środę i sobotę**. W Kalloskopach wystawiono: nową serję widoków z podróży.

— — Ceny miejsc zwykłe. — — — Szczegóły w afiszach i programach.

MA GAZA ZYNY UBIOROW MĘZKICH

R. Trawińskiego
przeniesiony został

1866-20-5

do domu Towarz. Pożyczk. Oszczędnościowego II Aleja Nr. 24, I-sze piętro od frontu.

RESTAURACJA Wacława ŚWIDERSKIEGO

— Aleja II róg Teatralnej (1-sze piętro) —

zawiadamia Szanownych Gości, że dziś i codziennie grywa

Kapela Polska pod dyrykcją Raczyskiego.

Początek o godzinie 8-ej wieczorem. Z szacunkiem W. Świdorski.

Dr. BEM

ul. Św. Barbary Nr. 2 w Częstochowie,
przyjmuje od 8 do 9^{1/2} rano i od 3
do 5 po południu. Choroby wewnętrzne,
dzieci i weneryczne. 1387

Dr. Szummer

powrócił

1823

6-2

LEKARZ-DENTYSTA

Artur Broniatowski

i przyjmuje codziennie od 9—11 i od
3—7 p. p.

I Aleja № 8 pierwsza piętro dom p. Rybackiej.

W NIEWOLI u BYDŁA.

Naród nasz posiada bardzo wielu wrogów. Jedni z nich działają na zgubę i szkodę naszą, walcząc z otwartą przyłbicą, jak dajmy na to niemiaszkowie, inni, jak te niewidzialne maleńkie mikroby, podkopują organizm naszego społeczeństwa niepostrzeżenie, podstępnie. Wróg ten wewnętrzny, domowy jest, jak to sobie już dobrze uświadomiliśmy, bardzo niebezpieczny. Zakusów na ducha naszego obawiać się nie potrzebujemy, lecz trwożyć nas zamach na nasz byt, naszą kulturę, na naszą kieszenną wreszcie.

Celem więc naszym jest zawsze i wszędzie przeciwdziałać wszelkim zamiarom nieprzyjacielskim. Lecz niedość jest ujawniać je tylko krzycząc i pom-

stować, trzeba „uderzyć w czynów stał”, i każdemu zamachowi przeciwstawić czyn, paraliżujący owe zło, na każdą truciznę, milejmy zawsze przeciw jadzie. Dziś już na szczęście naród nasz najbardziej utajone zło potrafi ujawnić i mże przeciw niemu coś zaradzić. Trzeba tylko dobrych chęci i solidarności. Niedawno czytaliśmy w „Gońcu Częstochowskim” wiadomość, w jaki to łatwy i prosty sposób solidarność wszystkich lokatorów potrafiła pokonać niepomaganą chciwość pewnego warszawskiego kamienicznika. Widzimy tu więc w solidarności, w jednoczeniu wielką siłę. Życie społeczne dziś jest w wielu jeszcze jego przejawach uzależnione od żywiołów nam nieprzyjaznych. Ustawicznie słyszmy głosy naszych rodaków, nawołujące do walki ekonomicznej z naszymi wrogami, do popierania swojskiego krajowego przemysłu etc. Rozważmy więc to, kto mianowicie w czyn wprowadza mać te hasła. Nasza arystokracja i burżuazja bardzo małą dozę uczuć patriotycznych jest nacechowana. Jak dawniej popierała w rozmaitych badach i popierała wszystko, co zagraniczne, tak i dziś bogaci w dalszym ciągu niemiaszków. Nie liczymy na jej poparcie, nie wzywamy jej do apelu. Oprzyjmy się na proletariacie miejskim i na ludzie wiejskim. Dziś lud niechętnie jeszcze bierze się do kooperacji, zakładania kół rolniczych i sklepów spółkowych.

Dlaczego? Oto dlatego, że wyrósł, a szkoła życia nie zaszczepiła w nim dążności do tego, nie wykazała mu tych intensywnych korzyści, jakie dać mogą nowe formy ruchu społecznego. Lud wtedy uniejętnie i postępowo będzie się prowadził w życiu, celowo zwalczał zło, wtedy stanie się częścią społeczeństwa, poczuwającą się do bronienia jego interesów, będzie stał na straży jego prawdy go się od dziecka do tego prowadzić będzie. Z tego wynika, jak ważną rolę może odegrać wychowanie szkolne i pozaszkolne. Tymczasem sprawa oświatowa u ludu leży odłogiem

jest lekceważona; lud w większej części jeszcze ciemny. Czas przez który dziecko chodzi do szkoły, jest nader krótki, by mógł starczyć na urobienie jego charakteru; ono bardzo krótko jest pod wpływem szkoły. Tu trzeba kardynalnej zmiany w życiu ludu; ponieważ dziecko włościanina—gospodarza nie ma dziś „czasu” na naukę, trzeba koniecznie czas ten znaleźć, a dla tego trzeba je wyrwać z „niewoli u bydła”. W tym celu włościanie powinni raz na zawsze wyzbyć się jałowych pastwisk, podzielić się niemi, zamienić na ziemię orną lub zadrzewić i wprowadzić w swem gospodarstwie ten system, który istnieje już w Niemczech i Holandji. Niewola dzieci u bydła—to jedna z wielkich bolączek ludu. Zrozumiało to już wiele jednostek, światlejszych z pośród włościan, dowodem czego jest gorące wzywanie w jednym z pism ludowych do walki z tą niewolą.

Wykazywaliśmy już raz tę bolączkę w „Gońcu” w zeszłym roku, stawiając ją na równi z innymi, jak serwitut, szachownica. Dziś, gdy sam lud odzywa się o tej sprawie, i my popieramy ten głos, niechaj rozlegnie się echem po kraju i nie zostanie bez skutku.

Gdy dziecko wyzwolone zostanie z owej niewoli u krów, gdy będzie miało możność uczenia się i latem przez 6—8 lat, wówczas lud wyrosły z tego pokolenia mądrze i śmiało stawi czołó swym wrogom.

Co się tyczy szkoły, to ta jak dobrze urobic, tak i skazić może charakter i duszę dziecka. Niestety, szkoła ludowa w kraju daleką jest jeszcze od doskonałości, lecz, jeżeli kierownikom jej nie zbywa na dobrych chęciach, może zrobić dużo dobrego. Na zakończenie podam dla uwagi nauczycieli i wychowawców jedną z innowacji, jaką wartoby było zaprowadzić w szkołach elementarnych, a bodaj, że i w średnich, a mianowicie zakładanie szkolnych sklepów spółkowych dla dzieci. Rzecz polega na tem: kilkanaście, czy kilkadziesiąt dzieci wnosi półrublowe czy rub-

LECZNICA

chorób zębów i jamy ustnej

M. PUCHAŁSKIEGO

w Częstochowie III Aleja. 57 wprost kościoła po Marjawit. Zarządzający lekarz d-ta **B. MUSZYŃSKI** przyjmuje codziennie od 9 z rana do 8 wieczór

Pierwszorządny w Częstochowie

Zakład fotograficzny

W. Wesółowskiego

II Aleja Nr. 26. róg

Teatralnej

RYDZEWSKI i S-ka

Mławe Techniczne w Częstochowie, Teatral. 13

TELEFON № 1.

Instalacje: Oświetlenia elektrycznego, przenoszenia siły i prądu na

odległość. Oświetlenia młynów, tartaków, fabryk. Kanałizacja, wodociągi,

centralne ogrzewanie. **Skład** materiałów technicznych i elektrotech.

PIERWSZORZĘDNY ZAKŁAD ARTYSTYCZNY RZEŹBIARSKO-KAMIENIARSKI I SZTUKATORSKI

KRUSZYŃSKI i PROSZOWSKI

Regys. ujo od 1887 r. Telefon 260

Częstochowa, III Aleja, dom własny

WYKONYWA RZEŹBY, POMNIKI, ROBOTY BUDOWLANE I KOŚCIELNE.

Fabryka posadzki cementowej na chodniki i stopni mozaikowych, oraz wszelkich wyrobów z cementu.

CENY NAJPRZYSTĘPNIJSZE.

pczyków, ktorými przytrzymuje pszczołę. Przy zastarzałem cierpieniu kuracja musi trwać kilka miesięcy. Metoda angielskiego lekarza została ogłoszona bardzo niedawno, uczeni więc ani nie mogą sprawdzić jej skuteczności na podstawie własnych wyników, ani wydać o niej ostatecznej opinii.

St. I.

Handel a granica osiedlenia.

Wiadomość, że petersburska izba sądowna zatwierdziła wyrok na 10 kupców żydowskich, polecający konfiskatę ich towarów za to, iż prowadzili handel po za granicą osiedlenia, — wywarła silne wrażenie w kołach handlowych. Tutęsi kupcy i fabrykanci mają liczne stosunki handlowe z kupcami żydowskimi w Rosji środkowej, liczyli się jedynie ze zdolnością kredytową owych kupców, nie dbając o to, czy tamci mają prawo handlowania w danem mieście. Obecnie, po wydaniu wspomnianego wyroku, kupcy wielce zaniepokojeni, zwracają się do różnych biur informacyjnych po wiadomości, czy ich klientów nie czeka wyrok, związany z konfiskatą towarów.

Tajemniczo dobroczyńca robotników.

Do ogromnego domu robotniczego w Glasgowie przyszedł niedawno jakiś nieznamy człowiek i wypytując mieszkańców, czy mógłby im wyświadczyć jaką usługę, wręczał każdemu banknot pieniężny. Obszedłszy cały dom, zniknął bez śladu. Właściciel domu zawiadomił policję o tajemniczej sprawie; stwierdzono, że nieznamy dobroczyńca wręczał prawdziwe banknoty. Śledztwo policyjne nie zdolało go jednak wykryć.

Satyra i humor.

Naturalna przyczyna.

- I władze jeszcze nie zbadaly, jak ów trup z sofy nazywał się za życia.
- Sam nieboszczyk temu winien.
- Dlaczego?
- Czemu z sobą nie miał paszportu...

(Kolce).

Skromna.

O n. Powiadają, panno Marjo, że pocałunek bez miłości tak smakuje, jak herbata bez cukru, czy to prawda?

O n. a. Ja nie wiem tego—ja nigdy w życiu nie...
O n. Panno Marjo, proszę, niech pani się przyzna!
O n. a. ...nie piłam herbaty bez cukru...

(Kolce).

Letni rozkład pociągów.

Dr. Żel. Warsz.-Wied.

Przychodzą: z Warszawy: 6.39 r. 11.37 pdp. 2.33 pp. 5.39 pp. 7.20 w. 12.20 n. 4.11 n.
z Sosnowca: 8.50 r. 9.42 r. 11.20 pdp 3.36 pp. 6.34 w. 9.13 w. 11.51 n. 1.20 n. 2.44 n.
z Piotrkowa: 9.00 r. 9.00 w.
Odcychają: do Warszawy: 5.25 r. 9.50 r. 11.30 r. 3.46 pp. 6.42 w. 12.11 n. 1.32 n. 2.52 n.

Możę przygotować do gimnazjum chłopców lub dziewczynkę za obniż. Wiadomość u p-ni Jurkowskiej II Al. nr. 42.

KUCHARKA

w wieku 35 — 45 lat, samotna, zna się bardzo dobrze na kuchni, ekonomiczna, nadzwyczaj czysta, z dobrimi rekomendacjami, znajdzie zaraz zajęcie w klubie fabryki Peltzer. Wiadomość w miejscu między 6—7 wieczorem codziennie. Portjer wskaże.

ASTHMA i KATARY
Leczą się przez dymienie
ESPIC
CYGARETY i PROSZYK
Dusznosc, Kaszel, Zapalenie, Nowralgia
Fumigator do nekazania pierwiastkowego
jest Najskuteczniejszym środkiem do Polonania Ch...
Przyrędy w aptekach francuskich i zagranicznych. — We wszystkich znaczących aptekach Francji i zagranicą. Sprzedają hurtowo w Paryżu: 28, ul. Saint-Lazare.
Trzeba wymagać właściwego podpięcia na każdej sztućce jak obok.

!ORKIESTRJONY!

WAZNE

dla restauratorów, właścicieli kawiarni, trafikjarni, domów zajezdnych i t. p. zakładów.

!ORKIESTRJONY!

WYRÓB CZESKI

Wylączny przedstawiciel **ZDZISŁAW RYLSKI**
Częstochowa: Aleja II Nr. 33 Tel. 93.

Centralna Stacja Elektryczna
w Częstochowie
Oddział Instalacji
Poleca urządzenie instalacji oświetlenia elektrycznego, dostawę, ustawianie i wynajem elektromotorów po cenach najniższych.
Wszelkie artykuły elektrotechniczne stale na składzie.
Projekty i kosztorysy bezpłatnie 670

Nakładem księgarni
W. Makowskiego
w Wilnie, filja w Mińsku
„Gloria Victis”
cykl opowiadań z 1863 roku,
nap. E. Orzeszkowa
wydanie pośmiertne z portretem autorki **rb. 1.50**, do nabycia we wszystkich księgarniach.
1744 3-3

Uznane z dobroci
JUBILEUSZOWE 10 szt. 6 kop.
JAPONSKIE 10 szt. 3 kop.
polecamy uwadze Sz. P. P. Pałących
Fabryka Tabaczna „Noblesse”
Kalinowski i Przepiórkowski.

Skład Apteczny
Wacława Orzeł
przeniesiony został
do domu W-nej Wnorowskiej
III Aleja róg ul. Szkolnej

Ból głowy i migrenę
natychniami usuwa
MIGRENO - NERVOSIN
Bezwzględnie pewny i nieszkodliwy roślinny środek. Zgądać w aptekach i składach aptecznych tylko oryginalnych proszków 10 k. szt. Pudełko 1.20 k. 1845 100-1
Dom za 6,000 rubli
d. kupna potrzebna 3,500 rubli.
Sklepy spoczywacze kolonjalne od rb. 300 do 1,200 rubli Aleja II 42 Bileki. 1859 2-2
Sprzedam place
po 50 kopejek lokcie w samym srodku miasta przy Aleji Koło parku blisko Jasnej Góry Aleja II 42 Bileki. 1858 2-2

Rohn Zieliński i S-ka
Warszawa
Jerozolimska 117
adr. dla depesz „Rohnzieliński”
POMPY Systemu Warthingtona
POMPY pneumatyczne „Neptun”
POMPY elektryczne i transmisyjne
Rury żebrowe. Radjatory.
Przedstawiciel Stanisław Głinsberg.
213 Częstochowa Zawiercie.

Piękność to potęga 1749
na **PIĘGI, PRYSZCZE, WĄGRY, mokre i suche LISZAJE, KROSTY** i wszelkiego rodzaju nieczystości skóry jest wiele różnych środków, lecz skutecznie działających bardzo mało. Kto chce otrzymać prawdziwie radykalny środek kosmetyczno-leczniczy, niech żąda rozpowszechnione i uznane przez powagi lekarskie
MYDŁO ks. KNEIPPA
z napisem na każd. etyk. reprezent. i powyższą etykietę. Bez tego podp. — falsyfikaty. Po 40 k. kawałek sprzed. wszyst. apt., skl. ap. i perfumjerje.
Reprezentant M. Niedzwiedz, Warszawa, Wspólna 5, tel. 91-07.

Potrzebna sklepowa
do samodzielnego prowadzenia interesu. Kaucja 200 rubli mieszkanie pensja według umowy. Aleja II 42 Bileki. 1861 2-1
Kupie używany motor z dynamo maszyną. Oferty składać Będzin. Gub. Piotrkowska skrzynka pocztowa № 33 1864 2-1
Poszukuje sumiennego współpracownika do korzystnego interesu z kapitałem od 500 do 4,000 rb. Aleja II 42 Bileki. 1860 2-1
Sprzedam rower Dojazd Nr 5. 1863 3-1
3 pokoje z wygodami w każdej chwili do wynajęcia III Aleja № 60 1864 3-1

MACZKA NESTLÉ MLECZNA
Od przeszło 40-tu lat polecana przez lekarzy całego świata jako idealny pokarm dla dzieci i dorosłych chorych na żołądek.
83-36-1

PRENUMERATE i OGŁOSZENIA PRZYJMĄ: Kantor własny Częstochowa Aleja II Nr. 38 — w Zawierciu księgarnia p. Z. Hubickiej, — w Rakowie p. Leon Piotrowski.
Warunki prenumeraty: Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 kop. 50, miesięcznie kop. 50, wraz z przesyłką pocztową, lub odnośnictwem do domów. **Ceny ogłoszeń:** Za wiersz jednoszpaltowy lub jego miejsce: przed tekstem k. 40, po tekście k. 15, obok tekstu (nadesłane) k. 50 nekrologi k. 25. Drobne ogłoszenia po 3 k. za wyraz. Najtańsze ogłoszenie k. 20.
Ogłoszenia treści matrymonialnej o 50 procent drożej.